

ELŻBIETA DRUŻBACKA

**Opisanie oczu
ciekawych Akteona**

ELŻBIETA DRUŻBACKA

WIERSZE ŚWIATOWE

Opisanie oczu ciekawych Akteona¹

Często ciekawe oko szkodę czyni w duszy,
Często w niewolne jarzmo wolnego zaprzęga;
Oko nasz nieprzyjaciół, mózg i ciało suszy,
Zdrów dopiero, wnet z niego żebrak niedołęga,
Choruje napiera się, a nie wie, że w trunku
Zamiast lekarstwa bierze złą śmierć w bassarunku².
Teć to są perspektywy misternej roboty,
I choć z daleka patrząc, nie nasycy wzroku,
Pędzi ciekawość szybko, dodaje ochoty,
Pozwala bezpieczeństwa, przyspieszając kroku;
Zaciekły oślep bieżąc, często w przepaść mierzy,
Oczy traci, gdy głowę o skałę uderzy.
Przypłacił ciekawości *Akteon* myśliwy,
Lubo³ nie szukał w kniei damy lub jelenia;
Hartowną strzałę z łuku wypuściwszy chciwy,
Bieży w lot do harapu⁴, ubił bez wątpienia,
A pragnąc oczy napaść, w pobitej zwierzynie
Topi wzrok równo z strzałą w kąpiącej dziewczynie.
Nie sądzi ją być z rzędu Bogiń wielowładnych,
Choć z twarzy coś Bożkiego⁵, w groźnej minie czyta;
Pasterek dosyć widząc, przy piękności ładnych,
Żadnej się gust i z sercem tak mocno nie chwyta:
Im dłużej myje nogi, ciało wodą pleszcze⁶,
Nie dość opodal widzieć, z bliska lepiej jeszcze.
Już wszelkich sztuk przybiera, dogodzić swej woli;
Raz się skrada pomiędzy gęstych drzew zarośle,
Wnet jak wąż pełźnie w trawie, nie czując, że boli,
Gdy ciernie ostry bodziec w ciało miękkie pośle.
Nie dba na ciernie, głogi, osty i zawady
Ten, kto ciekawych oczu, rad słucha porady.
Stanął *Akteon* w mecie pożądanej blisko,
Tak, że już było trudno przydać więcej kroku;
Wnet Bożek łuczny z niego uczyni igrzysko,
Wnet pozna, co za skutek w zakazanym stoku,
W którym *Dyana* czysta, Bożkie myjąc członki

Oko, Wzrok, Niewola

Wzrok, Pożądanie,
Niebezpieczeństwo

¹*Akteon* (mit. gr.) — myśliwy; zobaczył przypadkiem boginię łowów, Artemidę, w kąpieli; za to świętokradztwo został zamieniony w jelenia i zginął rozszarpany przez własne psy. [przypis edytorski]

²*bassarunek* właśc. *basarunek* (z niem.) — wynagrodzenie za krzywdę; odszkodowanie. [przypis edytorski]

³*lubo* — chociaż. [przypis edytorski]

⁴*harap* — tu: zdobyć; od niem. „berab!” (tutaj, do nogi), będącego zawołaniem stosowanym przez myśliwych, by odciągnąć psy od upolowanej zwierzyny i nie dopuścić do jej rozszarpania. [przypis edytorski]

⁵*bozki* — dziś ubezdźwięcznione: boski. [przypis edytorski]

⁶*pleszcze* — dziś popr.: pluszcze. [przypis edytorski]

Na pokrycie nagości nie miała zasłonki.
W tym spojrz w bok, postrzeże ukrytego szpiega:
Wstydem, a potem gniewem zdjęta, wodą prysnie
Zalawszy oczy, sama szukając *Nimf* biega,
Okiem nań, słowem groźnym jak piorunem ciśnie,
Mówiąc mu: byś nie wydał przed światem sekretu,
Coś widział, bądź jeleniem, z mojego dekretu.
Ledwie co wymówiła Bogini zajadła,
Aż postać kawalera wybornej urody
Mieni się⁷, bo twarz z głową natychmiast opadła.
Dopiero uznał, jakiej wzrok nabawił szkody,
Gdy w zamianę za ludzką i kształtną posturę
Brać musi jeleniową głowę, nogi, skórę.
Nie dosyć, że z człowieka przemieniony w zwierza
Lecz własnych psów spróbował tyraństwa nad sobą.
Wołać chce, ci go szarpia, lancą ku nim zmierza,
Myśląc wzdycha, cóż to jest *Akteonie* z tobą?
Za jedną oczu twoich chęć, przypłacasz śmiercią,
Okrywasz się jelenią i twoich psów siercią⁸.
Otoż tak igrać z Bogi! a śmiałością grzeszyć?
Chronić się raczej życzę ich pomsty i gniewu:
Mają moc złych ukarać, mają dobrych cieszyć,
Człowieka niemym zrobią, mówić każą drzewu.
Często zła myśl, złe oko, gdzie żądza przeklęta,
Mieni ludzic w bestye i głupie bydłęta.

Oko, Pożądanie, Przemiana,
Zwierzę

⁷*mienić się* (daw.) — zmieniać się. [przypis edytorski]

⁸*sierć* — dziś popr.: sierść. [przypis edytorski]

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/druzbacka-wiersze-swiatowe-opisanie-oczu-ciekawych-akteona>

Tekst opracowany na podstawie: Poezye Elżbiety Drużbackiej, Tomik I, Lipsk, u Breitkopf et Haertel, 1837 ([s.l. : s.n.])

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową. Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Paulina Oftusek.

Okładka na podstawie: peasap, CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Pomóż uwolnić konkretną książkę, wspierając zbiórkę na stronie wolnelektury.pl.

Przekaż darowiznę na konto: szczegóły na stronie Fundacji.